

Liite H: Arviontikriteerit

Arviontikriteeri 1. Maankäyttö ja kaavoitus.

Arviontikriteeri 2. Maisema ja kulttuuriympäristö.

Arviontikriteeri 3. Vaikutukset luontoon ja luonnonsuojeluun.

Arviontikriteeri 4. Maa- ja kallioperä.

Arviontikriteeri 5. Pohjavesi.

Arviontikriteeri 6. Pintavedet.

Arviontikriteeri 7. Ilmanlaatu.

Arviontikriteeri 8. Melu.

Arviontikriteeri 9. Luonnonvarat.

Arviontikriteeri 10. Liikenne.

Arviontikriteeri 11. Vaikutukset ihmisten hyvinvointiin, elinoloihin ja terveyteen.

Arviontikriteeri 12. Vaikutukset maaperän hiilitaseeseen.

Arviointikriteeri 1. Maankäyttö ja kaavoitus.

Herkkyys	Kuvaus
Erittäin suuri	Hankealueelle on osoitettu voimassa olevassa kaavassa muuta häiriintyvää maankäyttöä, kuten asutusta tai virkistystä. Hankealue sijoittuu asuinalueille, luontokohteisiin tai lähivirkistysalueille. Alueilla on käyttäjämäärään nähden vähän virkistysalueita tai mahdollisuudet osoittaa korvaavia virkistysreittejä ja -alueita ovat heikkoja. Alueelle on osoitettu valtakunnallisesti tai seudullisesti arvokas alue tai kohde.
Suuri	Hankealueen välittömään läheisyyteen on voimassa olevassa kaavassa osoitettu muuta häiriintyvää maankäyttöä, kuten asutusta tai virkistystä. Hankealue sijoittuu asuinalueiden, luontokohteiden tai lähivirkistysalueiden välittömään läheisyyteen. Alueilla on käyttäjämäärään nähden vähän virkistysalueita tai mahdollisuudet osoittaa korvaavia virkistysreittejä ja -alueita ovat heikkoja.
Kohtalainen	Hankealueella ei ole voimassa olevaa kaavaa tai suunnitellut hankkeen toiminnot eivät ole osin tai kokonaisuudessaan voimassa olevan tai vireillä olevan kaavan mukaista. Hankealue sijoittuu rakennetulle alueelle, jonka asukasmäärä on vähäinen tai rakentamattomalle alueelle, jolle kohdistuu jonkin verran häiriöitä tai alueelle, jossa on runsaasti virkistysalueita tai -reittejä.
Vähäinen	Hanke on voimassa olevien kaavojen mukaista. Vaikutusalueella ei ole kaavoitettu herkkään maankäyttöön, kuten loma-asumiseen, virkistyskäyttöön tai suojeluun. Hankealue sijoittuu liikenne- tai teollisuusympäristöön, missä on jo häiriöitä aiheuttavaa toimintaa, eikä alueella ole merkittäviä määriä asutusta, virkistyskäyttöä tai muita häiriöille herkkiä toimintoja.

Vaikutus	Positiivinen	Negatiivinen
Erittäin suuri	- Kielteinen ja pysyvä muutos, joka heikentää hyvin laajasti maankäyttöä, yhdyskuntarakennetta ja kaavoitusta - Vaikutukset ulottuvat hankealueen ulkopuolelle	- Myönteinen ja pysyvä muutos, joka tukee hyvin laajasti maankäyttöä, yhdyskuntarakennetta tai kaavoitusta - Vaikutukset ulottuvat hankealueen ulkopuolelle
Suuri	- Kielteinen ja pitkäaikainen muutos, joka heikentää laajasti maankäyttöä, yhdyskuntarakennetta ja kaavoitusta - Vaikutukset ulottuvat hankealueen ulkopuolelle	- Myönteinen ja pitkäaikainen muutos, joka tukee laajasti maankäyttöä, yhdyskuntarakennetta tai kaavoitusta - Vaikutukset ulottuvat hankealueen ulkopuolelle
Kohtalainen	Kielteinen muutos, joka heikentää paikallisesti maankäyttöä, yhdyskuntarakennetta tai kaavoitusta	Myönteinen muutos, joka tukee paikallisesti maankäyttöä, yhdyskuntarakennetta tai kaavoitusta
Vähäinen	Havaittavissa oleva kielteinen vaikutus, mutta ei aiheuta juurikaan tai vain pientä muutosta nykytilanteeseen verrattuna.	Havaittavissa oleva myönteinen vaikutus, mutta ei aiheuta juurikaan tai vain pientä muutosta nykytilanteeseen verrattuna.
Ei muutosta	Hankkeella ei ole vaikutuksia alueen maankäyttöön, yhdyskuntarakenteeseen tai kaavoitukseen.	

Arviointikriteeri 2. Maisema ja kulttuuriympäristö.

Herkkyys	Kuvaus
Erittäin suuri	• Luokiteltu/inventoitu kansainvälinen arvokohde • Maisemallista merkitystä kansainväliselle luonto- tai kulttuurimatkailulle. • Maisema, joka on pääosin koskematonta luonnonmaisemaa tai erityisen hyvin historialliset piirteet säilyttäneitä kulttuuriympäristöä. (Esim. luonnonympäristö, jossa ei ole lainkaan ihmisen toiminnan merkkejä, erämaiset alueet, suurtunturit, harvinainen tai ainutlaatuinen kulttuuriympäristö) • Ympäristön arvokkaiden ominaispiirteiden ajallinen luonne on pääosin historiallinen tai muuttumaton. • Maisemakuva on yhtenäinen ja eheä sekä erityisen vaikuttava • Vaikutuskohteelta avautuu erityisen tärkeitä näkymiä hankkeen suuntaan • Vaikutuskohteella useita edustavia maamerkkejä • Vaikutuskohteella on ainutlaatuista merkitystä seudun maiseman piirteiden tai identiteetin hahmottamisen kannalta
Suuri	• Luokiteltu/inventoitu valtakunnallinen arvokohde • Maisemallista merkitystä ylimaakunnalliselle virkistyskäytölle, luonto- tai kulttuurimatkailulle • Maisema, jossa ihmisen vaikutus on vähäistä tai luontevasti maisemaan sovitettua (Esim. perinteinen maaseudun kulttuuriympäristö, tavanomaiset vaara- tai tunturimaisemat, maisemakuvassa erottuvat eheät ja merkittävät selänteiden lakialueet) • Ympäristön arvokkaat ominaispiirteet synnyttänyt toiminta jatkuu tai arvokasta ympäristöä leimaava toiminta on jatkunut pitkään samantyyppisenä. • Maisemakuva on yhtenäinen ja eheä sekä vaikuttava. • Vaikutuskohteelta avautuu tärkeitä näkymiä hankkeen suuntaan • Vaikutuskohteella on yksi edustava maamerkki • Vaikutuskohteella on erityistä merkitystä seudun maiseman piirteiden tai identiteetin hahmottamisen kannalta •
Kohtalainen	• Luokiteltu/inventoitu paikallinen tai maakunnallinen arvokohde • Maisemallista merkitystä vakitukselle tai vapaa-ajan asumiselle, paikalliselle ja / tai maakunnalliselle virkistyskäytölle ja / tai maakunnalliselle luonto- tai kulttuurimatkailulle • Maisema, jossa on ihmisen vaikutusta, mutta se ei ole luonteeltaan teollista (Esim. suuromittakaavaiset maatalousalueet, talousmetsät, voimakkaasti rakennetut matkailualueet.) • Ympäristön arvokkaat ominaispiirteet synnyttänyt tai arvokasta ympäristöä aiemmin leimannut toiminta on muuttunut tai muutoksessa • Maisemakuva on paikoin epäyhtenäinen ja pääosin tavanomainen. • Vaikutuskohteelta avautuu joitakin näkymiä hankkeen suuntaan. • Vaikutuskohteella on maamerkkejä, mutta ei erityisen edustavia. • Vaikutuskohteella on jonkin verran merkitystä seudun maiseman piirteiden tai identiteetin hahmottamisen kannalta.
Vähäinen	• Ei luokiteltua arvoa • ei merkitystä vakitukselle tai vapaa-ajan asumiselle, virkistyskäytölle, luonto- tai kulttuurimatkailulle vähäinen tai vähäinen maisemallinen merkitys pienelle joukolla ihmisiä. • Luonteeltaan teollinen tai tuotannollinen maisema, jossa ihmisen vaikutus on selvästi hallitsevaa • Ympäristön ajallinen luonne on moderni tai teollinen. • Maisemakuva on pääosin rikkonainen ja epäyhtenäinen. Maisemassa on maisemavaurioita. • Vaikutuskohteelta ei avaudu merkittäviä näkymiä hankkeen suuntaan. • Vaikutuskohteella ei ole maamerkkejä.

	Vaikutuskohde ei ole seudun maiseman piirteiden tai identiteetin hahmottamisen kannalta erityinen.
--	--

Vaikutus	Positiivinen	Negatiivinen
Erittäin suuri		- Hanke sijaitsee lähellä arvioitavia kohteita. - Muutos näkyy arvioidussa kohteessa laajalle alueelle, laajoissa näkymäsektoreissa ja esteettömästi, hankkeen rakenteet peittävät laajasti horisonttia. - Muutos mitätöi maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuudet. - Huomattavia muutoksia laajalle alueelle maisemakuvan eheyteen, yhtenäisyyteen tai mittakaavaan tai muunlaisen häiriön maisemaan. - Maamerkin tai muun erityisen kohteen asema maisemassa mitätöityy. Maiseman luonne muuttuu niin, että alueen käyttö ja/tai kokemus alueesta muuttuu (myönteinen kokemus tai myönteiseksi koettu käyttö estyy kokonaan).
Suuri		- Hanke sijaitsee melko lähellä arvioitavia kohteita. - Muutos näkyy arvioidussa kohteessa melko laajalle alueelle, paikoin laajoissa näkymäsektoreissa ja usein esteettömästi, hankkeen rakenteet peittävät melko laajasti horisonttia. - Heikentää oleellisesti maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. - Huomattavia muutoksia melko laajalle alueelle maisemakuvan eheyteen, yhtenäisyyteen tai mittakaavaan tai muunlaisen häiriön maisemaan. - Maamerkin tai muun erityisen kohteen asema maisemassa heikentyy huomattavasti. Maiseman luonne muuttuu niin, että alueen käyttö ja/tai kokemus alueesta muuttuu selvästi.
Kohtalainen		- Hanke sijaitsee kaukana suhteessa arvioitaviin kohteisiin. - Muutos näkyy arvioidussa kohteessa vähäisesti: kapeat näkymäsektorit, hanke jää pääosin maastonmuotojen tai muiden näkymäesteiden taakse, hankkeen rakenteet peittävät vain vähäisesti horisonttia. - Heikentää vähän maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. - Vähäinen häiriö maisemakuvan eheyteen, yhtenäisyyteen tai mittakaavaan tai muunlaisen häiriön maisemaan. - Maamerkin tai muun erityisen kohteen asema maisemassa heikentyy hieman. Maiseman luonne muuttuu niin, että alueen käyttö ja/tai kokemus alueesta muuttuu hieman.
Vähäinen		- Hanke sijaitsee kaukana suhteessa arvioitaviin kohteisiin. - Muutos näkyy arvioidussa kohteessa vähäisesti: kapeat näkymäsektorit, hanke jää pääosin maastonmuotojen tai muiden näkymäesteiden taakse, hankkeen rakenteet peittävät vain vähäisesti horisonttia. - Heikentää vähän maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. - Vähäinen häiriö maisemakuvan eheyteen, yhtenäisyyteen tai mittakaavaan tai muunlaisen häiriön maisemaan. - Maamerkin tai muun erityisen kohteen asema maisemassa heikentyy hieman.

		Maiseman luonne muuttuu niin, että alueen käyttö ja/tai kokemus alueesta muuttuu hieman.
Ei muutosta	• Hankkeella ei ole vaikutuksia alueen maisemaan tai kulttuuriympäristöihin.	

Arviointikriteeri 3. Vaikutukset luontoon ja luonnonsuojeluun.

Herkkyys	Kuvaus
Erittäin suuri	Vaikutusalueella esiintyy useita tai laaja-alaisesti EU:n luontodirektiivin liitteen I luontotyypppejä (natura-luontotyyppit), luonnonsuojelulain perusteella suojeltuja luontotyypppejä, luonnontilaisia ja edustavia valtakunnallisesti uhanalaisia luontotyypppejä, vesilain tai metsälain määrittelemiä luontotyypppejä tai Suomen erityisen suuren vastuun luontotyypppejä. Vaikutusalueella on arvoluokkien 1* (lainsäädännöllä suojattuja) ja/tai 2* (erityisen tärkeitä) luontokohteita. Vaikutusalueella esiintyy toistuvasti, laaja-alaisesti ja/tai useita vaikutuksille herkkiä EU:n luontodirektiivin liitteen II ja IV tai lintudirektiivin lajeja, valtakunnallisesti uhanalaisia (EN, CR, VU), luonnonsuojelulain perusteella suojeltuja, rauhoitettuja ja/tai erityisesti suojeltavia lajeja. Suuri osuus uhanalaisen ja/tai hyvin harvinaisen lajin populaatiosta esiintyy vaikutusalueella. Vaikutusalueella sijaitsee useiden arvolajien tai erityisen merkittäviä lisääntymis- ja ravinnonhankinta-alueita, pesimäreviirejä, siirtymäreittejä ja/tai kulkuyhteyksiä. Hankealueella ja/tai hankkeen vaikutusalueella sijaitsee laaja tai useita valtakunnallisesti tärkeitä lintujen muutonaikaisia levähdys- ja ruokailualueita ja/tai alueella esiintyy muutokaudella erittäin runsaasti arvokasta lintulajistoa. Hankealue ja/tai sen lähialue kuuluu FINIBA-, IBA-, RAMSAR- ja/tai MAALI-alueeseen tai merkittävän lajiston muuttoreiteille. Vaikutusalueella esiintyvät metsät ja suot ovat kokonaan tai lähes kokonaan luonnontilaisia. Vaikutusalue kuuluu luonnon ydinalueisiin ja on erämaista ja/tai ns. hiljaista aluetta. Vaikutusalue on ekologiselta kytkeytyneisyydeltään huomattavan yhtenäinen ja ekosysteemin toimivuuden ja kytkeytyneisyyden kannalta valtakunnallisesti ja/tai kansainvälisesti erityisen tärkeä. Vaikutusalueella on useita luonnonsuojelualueita tai luonnonsuojelulla suojeltuja kohteita hankealueen välittömässä läheisyydessä. Alueiden suojeluperusteissa on sellaisia luontoarvoja, joihin toiminnalla on suoria vaikutuksia tai luontoarvot ovat valtakunnallisesti merkittäviä. Vaikutusalueella esiintyvän herkän lajiston ja luontotyyppien muutoksensietokyky on erittäin heikko. Luonnonarvoiltaan vastaavaa korvaavaa aluetta ei ole olemassa.
Suuri	Vaikutusalueella esiintyy EU:n luontodirektiivin liitteen I luontotyypppejä (natura-luontotyyppit), luonnonsuojelulain perusteella suojeltuja luontotyypppejä, luonnontilaisia ja edustavia valtakunnallisesti tai alueellisesti uhanalaisia luontotyypppejä tai alueellisesti harvinaisia vesilain määrittelemiä luontotyypppejä. Vaikutusalueella on arvoluokan 3* (monimuotoisuutta turvaavia) luontokohteita. Vaikutusalueella esiintyy maakunta- tai yleiskaavassa osoitettuja, valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita luontokohteita tai valtakunnallisesti arvokkaita ja poikkeuksellisia muodostumia (kalliot, moreenit, tuuli- ja rantakerrostumat), joilla on biologista arvoa. Vaikutusalueella esiintyy EU:n luontodirektiivin liitteen IV tai lintudirektiivin lajeja, valtakunnallisesti uhanalaisia (VU, EN, CR), luonnonsuojelulla suojeltuja, erityisesti suojeltavia, rauhoitettuja tai aiemmin tuntemattomia lajeja.

Herkkyyks	Kuvaus
	Suuri osuus uhanalaisen tai harvinaisen lajin alueellisesta populaatiosta esiintyy vaikutus-alueella. Vaikutusalueella sijaitsee arvolajien lisääntymis- ja ravinnonhankinta-alueita, siirtymäreittejä ja/tai kulkuyhteyksiä tai vaikutuksille herkän arvokkaan lintulajin pesimäreviiri. Hankkeen vaikutusalueella sijaitsee valtakunnallisesti tärkeitä lintujen muutonaikaisia levähdys- ja ruokailualueita ja/tai alueella esiintyy muuttokaudella tavanomaista runsaammin arvokasta lintulajistoa. Vaikutusalue tai sen osa kuuluu FINIBA-, IBA-, RAMSAR- ja/tai MAALI-alueeseen tai merkittävän lajiston muuttoreiteille. Vaikutusalueella esiintyy laajahkoja kokonaisuuksia luonnontilaiseksi luokiteltavia metsiä tai soita. Vaikutusalue lukeutuu luonnon ydinalueisiin ja/tai on ns. hiljaista aluetta. Vaikutusalue on ekologiselta kytkeytyneisyydeltään yhtenäinen ja ekosysteemin toimivuuden ja kytkeytyneisyyden kannalta maakunnallisesti ja/tai valtakunnallisesti tärkeä. Vaikutusalueella on suojelualueita tai muita luonnonsuojelulailla suojeltuja kohteita. Suojelualueet eivät sijaitse hankealueen välittömässä läheisyydessä, mutta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset todennäköisesti kohdistuvat suojelualueelle. Vaikutusalueen lajiston ja luontotyyppien muutoksensietokyky on heikko. Luonnonarvoiltaan vastaava korvaava alue on olemassa valtakunnallisesti, mutta ei alueellisesti.
Kohtalainen	Vaikutusalueella esiintyy alueellisesti uhanalaisia luontotyyppiejä, metsälain mukaisia erityisen arvokkaita elinympäristöjä tai vesilailla suojeltuja kohteita tai luontotyyppiejä. Vaikutusalueella on arvoluokan 4* (monimuotoisuutta tukevia) luontokohteita. Vaikutusalueella esiintyy maakunta-, yleis- tai asemakaavassa osoitettuja arvokkaita luontokohteita tai valtakunnallisesti arvokkaita muodostumia (kalliot, moreenit, tuuli- ja rantakerrostumat), joilla on biologista arvoa. Vaikutusalueella esiintyy valtakunnallisesti silmälläpidettäviä (NT) tai alueellisesti uhanalaisia (RT) lajeja, kansainvälisiä erityisvastuulajeja tai joitakin vaikutuksille herkkiä lintudirektiivin lajeja. Vaikutusalue on lajille tärkeää elinympäristöä kulkuyhteyksineen ja ravinnonhankinta-alueineen. Vaikutuksille herkkiä lintulajeja esiintyy hankkeen vaikutusalueella pesimä- ja/tai muuttokaudella säännöllisesti, mutta niiden yksilömäärä ei ole merkittävä. Vaikutusalueella sijaitsee korkeintaan maakunnallisesti tärkeitä lintujen muutonaikaisia levähdys- ja/tai ruokailualueita. Vaikutusalueella ei ole tärkeitä IBA-, FINIBA-, RAMSAR- tai MAALI-alueita tai merkittävän lajiston muuttoreittejä. Vaikutusalueella esiintyy paikoin luonnontilaisia metsäkuvioita. Vaikutusalue on ekologiselta kytkeytyneisyydeltään kohtalaisen yhtenäinen ja paikallisen ja/tai alueellisen ekologisen kytkeytyneisyyden kannalta tärkeä. Vaikutusalue ei lukeudu luonnon ydinalueisiin. Vaikutusalueella on suojelualueita ja/tai muita luonnonsuojelulailla suojeltuja kohteita. Suojelualueet eivät sijaitse hankealueen välittömässä läheisyydessä tai toiminnasta aiheutuvat vaikutukset eivät todennäköisesti kohdistu suojelualueelle.

Herkkyys	Kuvaus
	Vaikutusalueen lajiston ja luontotyyppien muutoksensietokyky ja palautuvuus on kohtalainen. Luonnonarvoiltaan vastaava korvaava alue on olemassa alueellisesti, mutta ei paikallisesti.
Vähäinen	Vaikutusalueella esiintyy Suomen ja EU:n tasolla luokittelemattomia ja suojelemattomia lajeja ja luontotyypppejä sekä Suomessa elinvoimaisiksi (LC) määriteltäviä lajeja ja luontotyypppejä. Vaikutusalueella ei säännöllisesti esiinny suojelullisesti huomioitavaa lajistoa. Vaikutusalueella sijaitsee metsälailla suojeltuja kohteita, joiden edustavuus on heikentynyt. Vaikutusalueella ei esiinny merkittävien lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai ruokailualueita, eikä alueella ole niiden siirtymäreittejä. Vaikutuksille herkkiä lajeja esiintyy hankkeen vaikutusalueella pesimä- ja/tai muuttokaudella epäsäännöllisesti ja niiden yksilömäärä on melko pieni. Vaikutusalueella ei sijaitse lintujen muutonaikaisia levähdys- tai ruokailualueita, ja muuttokaudella esiintyy vähän tai ei lainkaan arvokasta lintulajistoa. Vaikutusalueella ei ole tärkeitä IBA-, FINIBA-, RAMSAR- tai MAALI-alueita eikä merkittävien lajien tärkeitä muuttoreittejä. Ihmisen toiminnan vaikutus alueen luonnon tilaan on selvä ja näkyvä. Vaikutusalueella on merkitystä paikallisen ekologisen kytkeytyneisyyden kannalta, mutta alueelliset yhteydet ovat heikot tai elinympäristöt ovat pirstoutuneet saarekkeiksi. Vaikutusalue ei lukeudu luonnon ydinalueisiin. Vaikutusalueella ei ole suojelualueita eikä muita luonnonsuojelulailla suojeltuja kohteita tai etäisyydet suojelualueisiin ovat pitkiä tai suojelualueen/-kohteen olosuhteet eivät ole edustavia. Vaikutusalueen lajisto ja luontotyyppit eivät ole erityisen herkkiä muutokselle tai niiden palautuvuus on hyvä. Luonnonarvoiltaan vastaava korvaava alue on olemassa paikallisesti.

Vaikutus	Positiivinen	Negatiivinen
Erittäin suuri		- Eläin- ja/tai kasvilajisto muuttuu hyvin selvästi. - Hankkeen vaikutukset kohdistuvat erityisen arvokkaisiin luontotyypppeihin ja/tai huomionarvoiseen kasvilajistoon. - E erityisen arvokas ja alueellisesti ainutlaatuinen luontotyyppi tai lajin kasvupaikka kaventuu merkittävästi tai häviää kokonaan ja/tai olosuhteet muutoin heikkenevät merkittävän pirstoutumisen vuoksi. Lajien suotuisan suojelun taso heikkenee merkittävästi. - Hanke heikentää tai pirstoo erittäin selvästi tai tuhoaa huomionarvoisten tai suurten lajien elinympäristön. - Lajien lisääntymis- tai levähdyspaikkoja, siirtymäreittejä tai kulku-yhteyksiä häviää ja/tai lajin lisääntyminen estyy. - Heikentävät vaikutukset kohdistuvat erittäin suureen osaan jonkin lajin tai useiden lajin populaatiosta.

Vaikutus	Positiivinen	Negatiivinen
		- Hanke estää lintujen liikkumisen alueella ja läpimuuttavan linnuston määrä vähenee erittäin voimakkaasti. - Suojelualueen suojeluperusteille aiheutuu voimakkaita häiriövaikutuksia ja alueen lajiston elinolosuhteet heikkenevät merkittävästi. - Suojelualueen ominaispiirteet todennäköisesti muuttuvat merkittävästi ja/tai laaja-alaisesti. - Vaikutukset ovat maakunnallisia tai valtakunnallisia. - Muutokset ovat erittäin pitkäaikaisia, palautumattomia tai pysyviä.
Suuri		- Eläin- ja/tai kasvilajisto muuttuu selvästi. - Hankkeen vaikutukset kohdistuvat arvokkaisiin luontotyypeihin ja/tai uhanalaiseen, erityisesti suojeltavaan tai rauhoitettuun kasvilajistoon. - Erityisen arvokas ja alueellisesti harvalukuinen luontotyyppi tai lajin kasvupaikka kaventuu ja/tai olosuhteet muutoin heikkenevät pirstoutumisen vuoksi. Lajien suotuisan suojelun taso muuttuu. - Hanke heikentää tai pirstoo lajin elinympäristöä laaja-alaisesti tai tuhoaa suurehkon osan huomionarvoisten tai suurten lajien elinympäristöstä. - Lajien lisääntymis- tai levähdyspaikkoja tai siirtymä- tai kulkuyhteyksiä häviää tai ne heikentyvät merkittävästi. Lajien lisääntyminen ja/tai liikkuminen alueella vaikeutuu. - Hanke vaikuttaa lintujen liikkumiseen alueella ja/tai läpimuuttavan linnuston määrään merkittävästi. - Suojelualueen suojeluperusteille aiheutuu merkittäviä häiriövaikutuksia ja alueen lajiston elinolosuhteet heikkenevät. - Suojelualueen ominaispiirteet todennäköisesti muuttuvat, mutta muutos suojelualueen kokonaispinta-alasta on pieni. - Vaikutukset ovat alueellisia tai maakunnallisia. - Vaikutukset ovat pitkäaikaisia, heikosti palautuvia tai osittain palautumattomia.
Kohtalainen		- Hankkeen vaikutukset kohdistuvat uhanalaiseen luontotyyppiin ja/tai huomionarvoiseen kasvilajistoon, mutta lajien suotuisa suojelun taso ei muutu. - Arvokas luontotyyppi kaventuu ja/tai olosuhteet muutoin heikkenevät osittaisen pirstoutumisen vuoksi. - Hankkeen seurauksena lajin elinolot heikkenevät kohtalaisesti tai sen elinympäristö muuttuu tai pirstoutuu osittain, mutta lajin on mahdollista esiintyä ja lisääntyä vaikutusalueella. - Menetetyn elinympäristön laajuus on lajin koko elinympäristön pinta-alan nähden kohtalainen. - Suojelualueen suojeluperusteille aiheutuu kohtalaisia häiriövaikutuksia.

Vaikutus	Positiivinen	Negatiivinen
		- Suojelualueen ominaispiirteet saattavat muuttua. - Vaikutukset ovat alueellisia tai kohtalaisia. - Muutokset ovat kohtalaisessa ajassa palautuvia.
Vähäinen		- Hankkeen vaikutukset kohdistuvat yleisiin luontotyypeihin ja/tai tavanomaisiin eläin- ja kasvilajeihin, niiden elinympäristöihin tai suotuisaan suojelun tasoon. - Menetetty elinympäristö on pinta-alaltaan hyvin pieni verrattuna lajin koko elinympäristöön tai lajien elinympäristön menetys ja pirstoutuminen on vähäistä tai palautuvaa. - Lajien ja luontotyyppien elinvoimaisuus vaikutusalueella säilyy tavanomaisena ja lajien suotuisan suojelun taso ei muutu. - Hanke vaikuttaa lintujen liikkumiseen alueella ja/tai läpimuuttavan linnuston määrään vain vähän. - Suojelualueen suojeluperusteille aiheutuu vain vähäisiä häiriövaikutuksia. - Suojelualueen ominaispiirteet eivät muutu. - Vaikutukset ovat paikallisia, vähäisiä tai tilapäisiä.
Ei muutosta	Hankkeella ei ole havaittavissa olevia vaikutuksia luontotyypeihin, eläin- ja kasvilajistoon, ekologiseen verkostoon tai suojelualueisiin.	

Arviointikriteeri 4. Maa- ja kallioperä.

Herkkyys	Kuvaus
Erittäin suuri	Hankealueella on erityisen arvokkaita maaperämuodostumia tai kallopaljastumia, ja alueen maaperää ja/tai kallioperää ei ole muokattu. Alueen maaperä koostuu savikosta tai muista vastaavista hienoista tai rakennettavuudeltaan haastavista maakerroksista, minkä vuoksi alueella pitää tehdä merkittäviä kaivutöitä sekä kuljettaa massoja pois hankealueelta ja/tai tuoda hankealueelle muualta kaivettuja maamassoja tai louhittua kiviainesta.
Suuri	Hankealueella on arvokkaita maaperämuodostumia tai kallopaljastumia, ja alueen maaperää ja/tai kallioperää ei ole juurikaan muokattu. Alueen maaperä koostuu rakennettavuudeltaan haastavista maakerroksista, minkä vuoksi alueella pitää tehdä kaivutöitä sekä kuljettaa massoja pois hankealueelta ja/tai tuoda hankealueelle muualta kaivettuja maamassoja tai louhittua kiviainesta.
Kohtalainen	Hankealueella ei ole arvokkaita maaperämuodostumia tai kallopaljastumia, mutta alue on pääosin luonnontilainen. Alueen rakentaminen vaatii vain vähäisiä maa- ja kiviaineskuljetuksia, suurin osa maa- ja/tai kiviaineksesta saadaan hankealueelta.
Vähäinen	Hankealueella on ei ole arvokkaita maaperämuodostumia tai kallopaljastumia, eikä hankealue ole luonnontilainen. Hankkeen vaatimat maa- ja kiviainekset saadaan hankealueelta.

Vaikutus	Positiivinen	Negatiivinen
Erittäin suuri	- Hankkeen massatase on vähintään tasapainoinen tai hieman ali- tai ylijäämäinen. - Ylijäämäaineita voidaan hyödyntää lähialueilla, ja ylijäämämaiden hyödyntäminen lähialueilla vähentää neitseellistä maa- ja kiviaineksenottoa muualla. - Alijäämäisessä hankkeessa voidaan hyödyntää lähialueiden muuten vaikeasti hyödynnettäviä ylijäämämaita. - Hankkeen vaatiman neitseellisen maa- ja kiviaineksen määrä on erittäin vähäinen. - Hankkeen puitteissa suojellaan hankealueen arvokkaita maa- ja/tai kallioperämuodostumia.	- Hankkeen massatase on merkittävästi yli- tai alijäämäinen. - Ylijäämäaineita ei voida hyödyntää lähialueilla ja/tai ne joudutaan loppusijoittamaan. - Alijäämäinen hanke vaatii merkittävää neitseellistä maa- ja kiviaineksenottoa muualla ja/tai pitkää kuljetusmatkaa. - Hankealueen arvokkaita maa- ja/tai kallioperämuodostumia tuhoutuu hankkeen toteuttamisen ja/tai maa- ja kiviaineksen oton myötä.
Suuri	- Hankkeen massatase on tasapainossa tai hieman ali- tai ylijäämäinen. - Mahdollisia ylijäämäaineita voidaan hyödyntää lähialueilla, ja ylijäämämaiden hyödyntäminen lähialueilla vähentää neitseellistä maa- ja kiviaineksenottoa muualla. - Alijäämäisessä hankkeessa voidaan hyödyntää lähialueiden ylijäämämaita. - Hankkeen vaatiman neitseellisen maa- ja kiviaineksen määrä on vähäinen.	- Hankkeen massatase on ali- tai ylijäämäinen. - Ylijäämäaineita ei voida hyödyntää lähialueilla ja/tai ne joudutaan osin loppusijoittamaan. Alijäämäinen hanke vaatii neitseellistä maa- ja kiviaineksenottoa muualla, eikä hankkeessa voida hyödyntää lähialueiden ylijäämämaita. - Hankkeen vaatiman neitseellisen maa- ja kiviaineksen määrä on suuri. - Hankealueen arvokkaita maa- ja/tai kallioperämuodostumia tuhoutuu osin

Vaikutus	Positiivinen	Negatiivinen
	Hankkeen puitteissa ei suojella hankealueen arvokkaita maa- ja/tai kallioperämuodostumia, mutta alueet jätetään luonnontilaan.	hankkeen toteuttamisen ja/tai maa- ja kiviaineksen oton myötä.
Kohtalainen	- Hankkeen massatase on korkeintaan hieman ali- tai ylijäämäinen. - Mahdollisia ylijäämäaineita voidaan hyödyntää lähialueilla, ja ylijäämämaiden hyödyntäminen lähialueilla vähentää neitseellistä maa- ja kiviaineksenottoa muualla. - Alijäämäisessä hankkeessa hyödynnetään lähialueiden muiden hankkeiden ylijäämämaita. - Hankkeen vaatiman neitseellisen maa- ja kiviaineksen määrä on kohtalainen.	- Hankkeen massatase on korkeintaan hieman ali- tai ylijäämäinen. - Mahdollisia ylijäämäaineita voidaan hyödyntää lähialueiden ulkopuolisilla alueilla, mutta osa joudutaan loppusijoittamaan. - Alijäämäisessä hankkeessa voidaan hyödyntää pidemmän kuljetusmatkan takaa saatavia ylijäämämaita. - Hankkeen vaatiman neitseellisen maa- ja kiviaineksen määrä on kohtalainen.
Vähäinen	- Hankkeen massatase on korkeintaan hieman ali- tai ylijäämäinen, mutta hankkeessa voidaan hyödyntää sellaisia lähialueen ylijäämämaita, joita alkuperäisessä hankkeessa ei voida hyödyntää tai hankkeen ylijäämämaiden hyödyntäminen lähialueilla vähentää maa- ja kiviaineksenottotarvetta. - Hankkeen vaatiman neitseellisen maa- ja kiviaineksen määrä on vähäinen.	- Hankkeen massatase on korkeintaan hieman ali- tai ylijäämäinen. - Ylijäämämaita voidaan pääosin hyödyntää, mutta pieni osa joudutaan loppusijoittamaan. - Alijäämäisessä hankkeessa voidaan hyödyntää jonkun verran pidemmän kuljetusmatkan päästä saatavia ylijäämämaita. - Hankkeen vaatiman neitseellisen maa- ja kiviaineksen määrä on vähäinen.
Ei muutosta	Hankkeella ei ole vaikutuksia alueen maa- ja kallioperään.	

Arviointikriteeri 5. Pohjavesi.

Herkkyys	Kuvaus
Erittäin suuri	Hankealue sijoittuu 1- tai 1E-luokan pohjavesialueelle. Veden laatu on erinomainen. Alueella on useita talousvesikaivoja ja/tai vettä käytetään joko kunnallisen vesilaitoksen raakavetenä tai vettä hyödynnetään sellaisessa teollisuudessa, jossa vaaditaan erittäin hyvänlaatuista vettä. Alueella on rakenteita, kuten puupaalutuksia, jotka ovat herkkiä pohjaveden pinnankorkeuden muutoksille.
Suuri	Hankealue sijoittuu 2-luokan pohjavesialueelle. Veden laatu on hyvä. Alueella on joitain talousvesikaivoja ja/tai vettä voidaan tarvittaessa tai poikkeusolosuhteissa hyödyntää kunnallisen vesilaitoksen raakavetenä tai teollisuuden raakavetenä. Alueella voi olla tai on muutamia pohjaveden pinnankorkeuden muutoksille herkkiä kohteita.
Kohtalainen	Hankealue ei sijoitu luokitellulle pohjavesialueelle, mutta hankealueella on hyödyntämiskelpoisia pohjavesimuodostumia. Alueella on muutamia talousvesikaivoja, mutta pohjavesimuodostuman antoisuus riittää kattamaan vain muutamien kymmenien kotitalouksien tarpeen. Alueella on paineellista pohjavettä, ja hankkeen yhteydessä rakennuksen perustukset joudutaan ulottamaan vettä pidättävän kerroksen läpi. Alueella voi olla yksittäisiä pohjaveden pinnankorkeuden muutoksille herkkiä kohteita.
Vähäinen	Hankealue ei sijoitu luokitellulle pohjavesialueelle. Hankealueella voi olla hyödyntämiskelpoisia pohjavesimuodostumia, mutta vesi on joko laadultaan korkeintaan kohtalaista tai muodostuman antoisuus riittää kattamaan vain muutaman kotitalouden tarpeen. Alueella ei ole pohjaveden pinnankorkeuden muutoksille herkkiä kohteita.

Vaikutus	Positiivinen	Negatiivinen
Erittäin suuri	Hanke parantaa merkittävästi pohjaveden laatua, määrää tai virtausolosuhteita.	- Hanke heikentää merkittävästi pohjaveden laatua, määrää tai virtausolosuhteita. - Toiminta estää pohjaveden hyödyntämisen. - Toiminta vaikuttaa pohjaveden pinnankorkeudelle herkkiin kohteisiin.
Suuri	Hanke parantaa pohjaveden laatua, määrää tai virtausolosuhteita.	- Hanke heikentää pohjaveden laatua, määrää tai virtausolosuhteita. - Hanke rajoittaa pohjaveden hyödyntämismahdollisuuksia. - Toiminta voi vaikuttaa pohjaveden pinnankorkeudelle herkkiin kohteisiin.
Kohtalainen	Hanke parantaa jonkin verran pohjaveden laatua, määrää tai virtausolosuhteita.	- Hanke heikentää jonkin verran pohjaveden laatua, määrää tai virtausolosuhteita. - Hanke voi rajoittaa pohjaveden hyödyntämismahdollisuuksia paikallisesti tai ajallisesti. - Toiminnalla voi olla vähäisiä vaikutuksia pohjaveden pinnankorkeudelle herkkiin kohteisiin.
Vähäinen	Hankkeella on vähäisiä positiivisia pohjaveden laatua, määrää tai virtausolosuhteita koskevia vaikutuksia.	Hankkeella on vähäisiä ja ajallisesti lyhyitä negatiivisia pohjaveden laatua, määrää tai virtausolosuhteita koskevia vaikutuksia.
Ei muutosta	Hankkeella ei ole vaikutuksia pohjaveteen tai vedensaantiin.	

Arviointikriteeri 6. Pintavedet.

Herkkyys	Kuvaus
Erittäin suuri	Valuma-alueen koko, virtaama tai tilavuus on pieni ja laimenemisolosuhteet erittäin heikot. Vesimuodostuman ekologinen tai kemiallinen tila on nykytilassa vaarassa muuttua voimakkaasti vähäisestä lisäkuormituksesta. Vesistöllä on suuri kansallinen kalastus- tai virkistysarvo. Vesistö on kansallisesti ainutlaatuinen, luonnontilainen tai lajistoltaan arvokas. Vesimuodostumaan on kohdistettu kunnostustoimenpiteitä. Vesistön varrella on runsaasti ranta-asutusta ja pintavettä käytetään laajasti talousvetenä. Vesieliöstö ja kalasto ovat erittäin herkkiä vedenlaadun muutoksille. Ekosysteemin puskurikyky muutoksia vastaan on hyvin heikko. Vaikutusalueella on pintaveden laadun tai määrän muutoksille herkkiä Natura 2000-alueita, vesilailla suojeltuja luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia pienvesiä tai alueita, joissa esiintyy tärkeitä suojeltuja lajeja.
Suuri	Valuma-alueen koko, virtaama tai tilavuus on pieni ja laimenemisolosuhteet heikot. Vesimuodostuman ekologinen tai kemiallinen tila on nykytilassa vaarassa heikentyä lisäkuormituksesta. Vesistöllä on kansallinen kalastus- tai virkistysarvo. Vesistö on alueellisesti ainutlaatuinen, lähestulkoon luonnontilainen tai lajistoltaan arvokas. Vesimuodostumaan on kohdistettu kunnostustoimenpiteitä. Vesistön varrella on runsaasti ranta-asutusta ja pintavettä käytetään paikallisesti talousvetenä tai esim. teollisuuden raakavetenä. Vesieliöstö ja kalasto ovat herkkiä vedenlaadun muutoksille. Ekosysteemin puskurikyky muutoksia vastaan on heikko. Vaikutusalueella on pintaveden laadun tai määrän muutoksille herkkiä Natura 2000-alueita, vesilailla suojeltuja luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia pienvesiä tai alueita.
Kohtalainen	Valuma-alueen koko, virtaama tai tilavuus on keskisuuri ja laimenemisolosuhteet kohtalaiset. Vesimuodostuman ekologinen tai kemiallinen tila ei ole nykytilassa vaarassa heikentyä kohtalaisesta lisäkuormituksesta. Vesistöön ei kohdistu veden laadun muutoksille herkkää, jatkuvaa tai tärkeää vedenkäyttöä. Kalastus- ja virkistyskäytöllä on suuri paikallinen arvo, ranta-asutusta on jonkin verran. Vesieliöstö ja kalasto kestävät melko hyvin vedenlaadun muutoksia. Ekosysteemin puskurikyky muutoksia vastaan on kohtalainen. Vaikutusalueella on uhanalaisia tai vaarantuneita lajeja, joihin pintavesien laatu tai määrä vaikuttavat.
Vähäinen	Valuma-alueen koko, virtaama tai tilavuus on suuri ja laimenemisolosuhteet hyvät. Vesimuodostuma on voimakkaasti ihmistoiminnan muuttama ja sen ekologinen tai kemiallinen tila ei ole nykytilassa vaarassa heikentyä, tai heikentyy vasta huomattavasta lisäkuormituksesta. Vesistöön ei kohdistu veden laadun muutoksille herkkää vedenottoa. Kalastus- ja virkistyskäytöllä on paikallista arvoa, ranta-asutusta ei ole tai sitä on vähän. Vesieliöstö ja kalasto kestävät hyvin vedenlaadun muutoksia. Ekosysteemin puskurikyky muutoksia vastaan on hyvä. Vaikutusalueella ei ole uhanalaisia tai vaarantuneita lajeja eikä arvokkaita kohteita, joihin pintavesien laatu tai määrä vaikuttavat.

Vaikutus	Positiivinen	Negatiivinen
Erittäin suuri	- Myönteinen, suuri ja pysyvä muutos, joka tukee hyvin laajasti vesienhoidon tavoitteita hyvän tilan saavuttamiseksi. - Haitallisten aineiden pitoisuudet muuttuvat paljon ja muutokset aiheuttavat selvästi ympäristölaatu normien alittumista. Muutokset ovat pysyviä. - Vaikutukset ulottuvat laajalle alueelle vesistöreitillä, ja mahdollistavat pintaveden käytön.	- Kielteinen, suuri ja pysyvä muutos, joka heikentää hyvin laajasti veden laatua ja määrää. - Haitallisten aineiden pitoisuudet muuttuvat paljon ja muutokset aiheuttavat selvästi ympäristölaatu normien ylittymistä. Muutokset ovat pysyviä. - Vaikutukset ulottuvat laajalle alueelle vesistöreitillä, ja estävät pintaveden käytön.
Suuri	Suuri myönteinen ja pitkäkestoinen vaikutus pintaveden laatuun ja määrään.	Kielteiset vaikutukset pintaveden laatuun ja määrään ovat suuria ja pitkäkestoisia.

Vaikutus	Positiivinen	Negatiivinen
	- Haitallisten aineiden pitoisuudet muuttuvat selvästi ja muutokset aiheuttavat ympäristölaatunormien alittumista. - Vaikutukset näkyvät useilla vastaanottavilla vesimuodostumilla. - Vaikutukset parantavat selvästi pintaveden käyttömahdollisuuksia.	- Haitallisten aineiden pitoisuudet muuttuvat selvästi ja muutokset aiheuttavat ympäristölaatunormien ylittymistä. - Vaikutukset näkyvät useilla vastaanottavilla vesimuodostumilla. - Vaikutukset heikentävät selvästi pintaveden käyttömahdollisuuksia.
Kohtalainen	- Myönteiset, kohtalainen ja pitkäaikainen muutos veden laadussa ja määrässä. - Haitallisten aineiden pitoisuuksien muutokset ovat selvästi havaittavia, mutta muutokset eivät aiheuta ympäristölaatunormien alittumista. - Vaikutukset ovat havaittavissa lähimmän vastaanottavan vesimuodostuman alapuolella. Vaikutukset parantavat vesistön käyttömahdollisuuksia vain vähän.	- Kielteiset vaikutukset pintaveden laatuun ja määrään ovat kohtalaisia ja pitkäkestoisia. - Haitallisten aineiden pitoisuuksien muutokset ovat havaittavissa, mutta muutokset eivät aiheuta ympäristölaatunormien ylittymistä. - Vaikutukset ovat havaittavissa lähimmän vastaanottavan vesimuodostuman alapuolella. - Vaikutukset heikentävät vesistön käyttömahdollisuuksia vain vähän.
Vähäinen	- Havaittavissa myönteinen vaikutus pintaveden laatuun, mutta vaikutukset ovat pieniä ja lyhytkestoisia. - Haitallisten aineiden pitoisuuksien muutokset ovat lieviä, eivätkä aiheuta ympäristölaatunormien alittumista. - Vaikutukset ovat havaittavissa vain pienellä alueella (esim. yksi joki tai järven osa), eivätkä ne paranna vesistön käyttömahdollisuuksia.	- Havaittavissa kielteistä vaikutusta pintaveden laatuun ja määrään, mutta vaikutukset ovat pieniä ja lyhytkestoisia. - Haitallisten aineiden pitoisuuksien muutokset ovat lieviä, eivätkä aiheuta ympäristölaatunormien ylittymistä. - Vaikutukset ovat havaittavissa vain pienellä alueella (esim. yksi joki tai järven osa) eivätkä heikennä veden käyttömahdollisuuksia.
Ei muutosta	Hankkeella ei ole havaittavissa olevia vaikutuksia vedenlaatuun tai määrään.	

Arviointikriteeri 7. Ilmanlaatu.

Herkkyys	Kuvaus
Erittäin suuri	Erittäin paljon häiriintyviä kohteita läheisyydessä. Paljon herkkiä kohteita tai ilmapäästöille herkkiä suojelualueita. Ilmanlaatu on erinomainen eikä alueella ole ilmapäästöjä aiheuttavia toimintoja.
Suuri	Paljon häiriintyviä kohteita, kuten asuinalueita tai jonkin verran ilmapäästöille herkkiä kohteita. Ilmanlaatu on hyvä. Alueella on vain vähän ilmapäästöjä aiheuttavia toimintoja.
Kohtalainen	Jonkin verran häiriintyviä asuinalueita tai yksittäisiä ilmapäästöille herkkiä kohteita. Ilmanlaatu on pääosin hyvä. Alueella on jonkin verran ilmanlaatuun vaikuttavia muita päästölähteitä.
Vähäinen	Vähän häiriintyviä kohteita, kuten asutusta. Ei ilmapäästöille herkkiä kohteita, kuten kouluja, päiväkotia tai sairaaloita. Ilmanlaatu on nykyisin tyydyttävä tai sitä huonompi. Alueella on useita muita päästölähteitä, kuten vilkkaita liikenneväyliä, voimalaitoksia tai teollisuutta.

Vaikutus	Positiivinen	Negatiivinen
Erittäin suuri		Päästöt muuttuvat hyvin selvästi. Ilman epäpuhtauksien pitoisuudet ylittävät ilmanlaadun raja- ja ohjearvot. Ylitykset ovat toistuvia, vaikutusalueella on herkkiä kohteita tai se on pinta-alallisesti laaja.
Suuri		Päästöt muuttuvat alueella selvästi. Pitoisuudet voi ajoittain ylittää ilmanlaadun raja- ja ohjearvot. Mahdolliset ylitykset ovat lyhytaikaisia, eikä niiden vaikutusalueella sijaitse herkkiä kohteita.
Kohtalainen		Päästöt muuttuvat alueella. Pitoisuudet eivät ylitä ilmanlaadun raja- tai ohjearvoja.
Vähäinen		- Päästöt kasvavat tai vähenevät alueella vain vähän. - Ilman epäpuhtauksien pitoisuudet ovat alhaisia.
Ei muutosta	Hankkeella ei ole havaittavissa olevia vaikutuksia ilmanlaatuun.	

Arviointikriteeri 8. Melu.

Herkkyys	Kuvaus
Erittäin suuri	Alueella on vain vähän melua aiheuttavaa toimintaa, eikä alueelle kantaudu melua muualta. Alueella on paljon vakituista tai loma-asutusta ja melulle herkkiä kohteita.
Suuri	Alueella on jonkin verran melua aiheuttavaa toimintaa tai sitä kantautuu myös muualta. Alueella on jonkin verran vakituista tai loma-asutusta ja melulle herkkiä kohteita.
Kohtalainen	Alueella on huomattavasti melua aiheuttavaa toimintaa tai sitä kantautuu myös muualta. Alueella on muutama asuinrakennus tai loma-asunto. Alueella on ei ole erityisen herkkiä kohteita.
Vähäinen	Alueella on paljon melua aiheuttavaa toimintaa, kuten teollisuutta tai alue on esim. liikennemelun vaikutusalueella ja melutaso ylittää valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaisen ohjearvon. Alueella joko ei ole tai siellä on yksittäinen asuinrakennus tai loma-asunto. Alueella ei ole herkkiä kohteita.

Vaikutus	Positiivinen	Negatiivinen
Erittäin suuri	- Hanke ei aiheuta melutasojen ohjearvojen ylittymistä. - Melutasot laskevat nykytilasta huomattavasti.	- Hanke aiheuttaa ohjearvojen ylittymisen ja muutos melutasoissa on suuri. - Meluvaikutuksia aiheutuu hankkeen koko elinkaaren ajan.
Suuri	- Hanke ei aiheuta melutasojen ohjearvojen ylittymistä. - Melutasot laskevat nykytilasta hieman.	Hankkeen aiheuttama muutos melutassossa on kohtalainen, ja vaikutukset ovat keskipitkiä (kuukausia)
Kohtalainen	- Hanke ei aiheuta melutasojen ohjearvojen ylittymistä. - Melutasot jäävät nykytilan mukaisiksi.	- Hankkeen aiheuttama muutos melutassossa on pieni ja melutasot ovat ohjearvojen tuntumassa. - Vaikutukset ovat lyhyitä (viikkoja)
Vähäinen	- Hanke ei aiheuta melutasojen ohjearvojen ylittymistä. - Melutasot jäävät nykytilan mukaisiksi.	Vaikutukset meluun ovat lyhytaikaisia, pieniä tai olemattomia.
Ei muutosta	Hankkeella ei ole vaikutuksia alueen melutasoihin	

Arviointikriteeri 9. Luonnonvarat.

Herkkyys	Kuvaus
Erittäin suuri	Alueella hyödynnetään laajasti uusiutumattomia luonnonvaroja kuten maa- ja kiviainesta sekä uusiutuvia luonnonvaroja kuten maaperää (maatalouskäyttö) ja metsää. Alue on alueellisesti tärkeä kalastus-, metsästys-, marjastus- tai sienestysalue.
Suuri	Alueella hyödynnetään uusiutumattomia luonnonvaroja kuten maa- ja kiviainesta sekä uusiutuvia luonnonvaroja kuten maaperää (maatalouskäyttö) ja metsää. Alue on paikallisesti tärkeä kalastus-, metsästys-, marjastus- tai sienestysalue.
Kohtalainen	Alue on yksi paikallisista kalastus-, metsästys-, marjastus- tai sienestysalueista. Uusiutumattomien luonnonvarojen käyttö on vähäistä kotitarvekäyttöä.
Vähäinen	Alueen luonnonvarojen hyödyntäminen rajautuu jokamiehenoikeuden nojalla harjoitettuun epäsäännölliseen marjastukseen ja sienestykseen.

Vaikutus	Positiivinen	Negatiivinen
Erittäin suuri	- Hanke vähentää merkittävästi neitseellisten luonnonvarojen hyödyntämistä ja kestäväi uusiutuvien luonnonvarojen hyödyntämisen hankealueella ja/tai sen ulkopuolella. - Luonnonvarojen käyttö on erittäin tehokasta.	- Hanke käyttää merkittävän määrän neitseellisiä luonnonvaroja ja estää tai haittaa uusiutuvien luonnonvarojen kestävä hyödyntämisen. - Hankkeen luonnonvarojen käytöllä on merkittäviä kielteisiä vaikutuksia hankealueen ulkopuolella. - Luonnonvaroja käytetään laajamittaisesti tehottomasti.
Suuri	- Hanke vähentää neitseellisten luonnonvarojen hyödyntämistä ja edesauttaa uusiutuvien luonnonvarojen kestävämpää hyödyntämistä hankealueella ja/tai sen ulkopuolella. - Luonnonvarojen käyttö on tehokasta.	- Hanke käyttää neitseellisiä luonnonvaroja ja voi estää tai haitata uusiutuvien luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä. - Hankkeen luonnonvarojen käytöllä on kielteisiä vaikutuksia hankealueen ulkopuolella. - Luonnonvarojen käyttö on tehotonta.
Kohtalainen	- Hanke vähentää jonkin verran neitseellisten luonnonvarojen hyödyntämistä ja edesauttaa hieman uusiutuvien luonnonvarojen kestävämpää hyödyntämistä hankealueella ja/tai sen ulkopuolella. - Luonnonvarojen käyttö on melko tehokasta.	- Hanke käyttää jonkin verran neitseellisiä luonnonvaroja ja voi estää tai haitata uusiutuvien luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä. - Hankkeen luonnonvarojen käytöllä on jonkin verran kielteisiä vaikutuksia hankealueen ulkopuolella. - Luonnonvarojen käyttö ei ole tehokasta.
Vähäinen	- Hanke vähentää hieman neitseellisten luonnonvarojen hyödyntämistä ja edesauttaa hieman uusiutuvien luonnonvarojen kestävämpää hyödyntämistä hankealueella ja/tai sen ulkopuolella. - Luonnonvarojen käyttö on tehokasta, mutta tehokkuutta voisi parantaa.	- Hanke käyttää vähäisiä määriä neitseellisiä luonnonvaroja ja voi estää tai haitata hieman uusiutuvien luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä. - Hankkeen luonnonvarojen käytöllä on vähäisiä kielteisiä vaikutuksia hankealueen ulkopuolella. - Luonnonvarojen käyttöä voisi parantaa.
Ei muutosta	Hankkeella ei ole vaikutuksia luonnonvarojen käyttöön hankealueella tai sen ulkopuolella.	

Arviointikriteeri 10. Liikenne.

Herkkyys	Kuvaus
Erittäin suuri	Vaikutusalueella ei ole lainkaan liikennettä. Alueen tieverkkoa ei ole suunniteltu liikenteelle. Alueella on poikkeuksellisen paljon herkkiä ja häiriintyviä kohteita.
Suuri	Vaikutusalueella ei ole raskasta liikennettä aiheuttavaa toimintaa ja liikennemäärät ovat vähäisiä. Alueen tieverkkoa ei ole suunniteltu raskaalle liikenteelle tai tieverkko on ruuhkainen. Alueella on runsaasti herkkiä ja häiriintyviä kohteita
Kohtalainen	Vaikutusalueella on vähän raskasta liikennettä aiheuttavaa toimintaa ja liikennemäärät ovat kohtalaisia. Tieverkko on toimiva, mutta ajoittain ruuhkainen. Alueella on jonkin verran herkkiä ja häiriintyviä kohteita.
Vähäinen	Vaikutusalueella on paljon raskasta liikennettä aiheuttavaa toimintaa ja liikennemäärät ovat suuria. Alueen tieverkko on suunniteltu suurelle liikennemäärälle. Alueella ei ole herkkiä ja häiriintyviä kohteita, kuten kouluja, päiväkoteja tai loma-asuntoja.

Vaikutus	Positiivinen	Negatiivinen
Erittäin suuri	Hanke parantaa merkittävästi liikenneturvallisuutta, liikenteen sujuvuutta sekä jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita.	Hanke heikentävää merkittävästi liikenneturvallisuutta, liikenteen sujuvuutta sekä jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita.
Suuri	Hanke parantaa huomattavasti liikenneturvallisuutta, liikenteen sujuvuutta sekä jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita.	Hanke heikentää huomattavasti liikenneturvallisuutta, liikenteen sujuvuutta sekä jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita.
Kohtalainen	Hanke parantaa jonkin verran liikenneturvallisuutta, liikenteen sujuvuutta sekä jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita.	Hanke heikentää jonkin verran liikenneturvallisuutta, liikenteen sujuvuutta sekä jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita
Vähäinen	Hanke aiheuttaa vähäisiä parannuksia liikenneturvallisuuteen, liikenteen sujuvuuteen sekä jalankulun ja pyöräilyn olosuhteisiin.	Hanke aiheuttaa vähäisiä heikennyksiä liikenneturvallisuuteen, liikenteen sujuvuuteen sekä jalankulun ja pyöräilyn olosuhteisiin.
Ei muutosta	Muutoksilla ei ole vaikutuksia liikenneturvallisuuteen, liikenteen sujuvuuteen tai jalankulun ja pyöräilyn olosuhteisiin.	

Arviointikriteeri 11. Vaikutukset ihmisten hyvinvointiin, elinoloihin ja terveyteen.

Herkkyys	Kuvaus
Erittäin suuri	Vaikutusalueella on paljon potentiaalisia haitankärsijöitä ja runsaasti häiriintyviä kohteita, kuten asutusta tai loma-asutusta. Vaikutusalueella on runsaasti herkkiä kohteita, kuten päiväkoteja, kouluja tai hoitolaitoksia. Vaikutusalueella on erittäin suuri harrastus- tai virkistyskäyttöarvo, se on olennainen osa viherverkkoa tai arvokkaita luontoalueita, eikä korvaavia alueita ole tarjolla. Alueella ei ole lainkaan ympäristöhäiriöitä (melu, liikenne jne.) aiheuttavia toimintoja. Vaikutusalueen ympäristö on rauhallinen ja pitkään muuttumattomana säilynyt. Alueen sopeutumiskyky on erittäin heikko.
Suuri	Vaikutusalueella on melko paljon mahdollisia haitankärsijöitä sekä herkkiä häiriintyviä kohteita tai tärkeitä julkisia palveluja. Vaikutusalueella on melko suuri harrastus- tai virkistyskäyttöarvo, se on olennainen osa viherverkkoa tai arvokkaita luontoalueita. Vaikutusalueella on hyvin vähän ympäristöhäiriöitä (melu, liikenne jne.). Ympäristö on rauhallinen ja pysynyt pitkään muuttumattomana ja alueen sopeutumiskyky muutoksille on pieni.
Kohtalainen	Vaikutusalueella on jonkin verran mahdollisia haitankärsijöitä sekä herkkiä häiriintyviä kohteita tai tärkeitä julkisia palveluja. Vaikutusalueella on jonkin verran harrastus- ja virkistyskäyttöarvoa, vaikutusalue on osa viherverkkoa tai luontoalueita ja vaihtoehtoiset alueet sijaitsevat kohtalaisella etäisyydellä. Vaikutusalueella on jonkin verran ympäristöhäiriöitä (melu, liikenne jne.). Ympäristössä tapahtuu muutoksia ajoittain ja alueen sopeutumiskyky muutoksille on kohtalainen.
Vähäinen	Vaikutusalueella ei ole mahdollisia haitankärsijöitä eikä herkkiä häiriintyviä kohteita kuten kouluja, päiväkoteja, palvelutaloja tai sairaaloita tai tärkeitä julkisia palveluja. Vaikutusalueella on vain vähäistä harrastus- tai virkistyskäyttöarvoa, vaikutusalue ei ole osa viherverkkoa, luontoalueita ja vaihtoehtoisia alueita on tarjolla lähialueella. Vaikutusalueella ei ole kulttuurisia tai maisemallisia ominaisuuksia ja alueella on paljon ympäristöhäiriöitä (melu, liikenne jne.). Ympäristön muutostila on jatkuva ja alueen sopeutumiskyky muutoksille on suuri.

Vaikutus	Positiivinen	Negatiivinen
Erittäin suuri	- Hankkeen aiheuttamat myönteiset muutokset asuin- ja elinympäristössä ovat erittäin suuria - Muutokset vaikuttavat erittäin myönteisesti totuttuihin toimintatapoihin tai mahdollistaa lukuisia uusia tapoja tai toimintoja. - Hankkeen myötä ympäristön terveellisyys ja turvallisuus parantuvat huomattavasti - Muutokset parantavat selvästi alueen identiteettiä ja lisäävät yhteisöllisyyttä	- Vaikutukset asuin- ja elinympäristössä ovat erittäin suuria, laaja-alaisia ja pitkäaikaisia tai pysyviä - Muutokset estävät totuttuja tapoja tai toimintoja tai aiheuttaa esim. huomattavaa estevaikutusta - Hankkeesta aiheutuu ympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta huomattavasti heikentäviä päästöjä - Muutokset vähentävät alueen identiteettiä tai yhteisöllisyyttä
Suuri	- Hankkeen aiheuttamat myönteiset muutokset asuin- ja elinympäristössä ovat suuria. - Hankkeen ympäristövaikutukset aiheuttavat selviä myönteisiä vaikutuksia elinoloihin ja viihtyvyyteen - Muutokset mahdollistavat uusia toimintatapoja tai liikkumismahdollisuuksia ja vaikuttaa myönteisesti nykyisiin toimintatapoihin - Muutokset lisäävät yhteisöllisyyttä	- Vaikutukset asuin- ja elinympäristössä ovat suuria, laaja-alaisia ja pitkäaikaisia tai pysyviä - Vaikutukset ovat palautumattomia, säännöllisiä tai jatkuvia - Muutokset vähentävät yhteisöllisyyttä tai aiheuttavat eriarvoistumista - Muutokset voivat estää totuttuja toimintoja tai aiheuttaa estevaikutusta
Kohtalainen	- Hankkeen aiheuttamat myönteiset muutokset asuin- ja elinympäristössä ovat kohtalaisia - Muutokset mahdollistavat uusia toimintatapoja tai liikkumismahdollisuuksia ja vaikuttaa jonkin verran nykyisiin toimintatapoihin - Hankkeen myötä ympäristön terveellisyys ja turvallisuus parantuvat vähäisesti päästöjen vähentymisestä johtuen - Muutokset voivat lisätä yhteisöllisyyttä jonkin verran	- Vaikutukset asuin- ja elinympäristössä ovat kohtalaisia - Vaikutukset voivat olla pitkäkestoisia, mutta ne ovat osin palautuvia tai ajoittaisia - Hankkeesta aiheutuu ympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta vähäisesti heikentäviä päästöjä - Totutut tavat tai reitit voivat muuttua, mutta muutokset eivät estä niitä. - Muutokset voivat vähentää yhteisöllisyyttä jonkin verran tai aiheuttaa vähäistä eriarvoistumista
Vähäinen	- Hankkeen aiheuttamat myönteiset muutokset asuin- ja elinympäristössä ovat vähäisiä - Muutokset vaikuttavat vähäisesti totuttuihin toimintatapoihin tai mahdollistaa uusia tapoja tai toimintoja vähäisesti - Hankkeen myötä ympäristön terveellisyys ja turvallisuus parantuvat korkeintaan erittäin vähäisesti päästöjen vähentymisestä johtuen - Muutokset saattavat parantaa yhteisöllisyyttä	- Vaikutukset asuin- ja elinympäristössä ovat pieniä, suppealla alueella ja lyhytaikaisia. Tilanne palautuu ennalleen vaikutusten lakattua - Muutokset voivat vaikuttaa vähäisesti totuttuihin tapoihin tai toimintoihin - Hankkeesta aiheutuu ympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta korkeintaan erittäin vähäisesti heikentäviä päästöjä - Muutokset saattavat vähentää yhteisöllisyyttä tai aiheuta eriarvoistumista
Ei muutosta	Muutoksilla ei ole vaikutusta väestöön, ihmisten terveysteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen	

Arviointikriteeri 12. Vaikutukset maaperän hiilitaseeseen.

	Herkkyys
Erittäin suuri	Kansainvälinen tai kansallinen lainsäädäntö velvoittaa vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä lyhyellä aikataululla. Nykyisestä toiminnasta ja rakentamisesta ei aiheudu juurikaan ilmastovaikutuksia. Alueella on erittäin merkittäviä määriä hiilivarastoja ja alue toimii erittäin suurena paikallisena hiilinieluna. Alueen haavoittuvuus ilmastomuutoksen vaikutuksille on erittäin suuri.
Suuri	Kansainvälinen tai kansallinen lainsäädäntö velvoittaa vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä. Nykyisestä toiminnasta ja rakentamisesta aiheutuu vähän ilmastovaikutuksia. Alueella on merkittäviä määriä hiilivarastoja ja alue toimii suurena paikallisena hiilinieluna. Alueen haavoittuvuus ilmastomuutoksen vaikutuksille on suuri.
Kohtalainen	Päästöjen vähentämisestä ei ole säädetty laissa, mutta päästöjen rajoittamiseksi on asetettu tavoitteita tai kynnysarvoja. Nykyisestä toiminnasta ja rakentamisesta aiheutuu kohtalaisia ilmastovaikutuksia. Alueella on vähäisiä tai kohtalaisia määriä hiilivarastoja ja alue toimii kohtalaisena hiilinieluna. Alueen haavoittuvuus ilmastomuutoksen vaikutuksille on kohtalainen.
Vähäinen	Päästöjen rajoittamiselle ei ole asetettu tavoitteita tai kynnysarvoja, eikä päästöjen vähentämisestä ole säädetty laissa. Nykyisestä toiminnasta ja rakentamisesta aiheutuu merkittäviä ilmastovaikutuksia. Alueella ei ole ollenkaan tai on hyvin vähäisiä määriä hiilivarasto tai -nielua. Alueen haavoittuvuus ilmastomuutoksen vaikutuksille on vähäinen.

	Positiivinen	Negatiivinen
Erittäin suuri	- Hanke edesauttaa valtakunnallisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamista. - Toiminnasta ja rakentamisesta syntyy erittäin suuri myönteinen ilmastovaikutus. - Hankkeella on erittäin suuri myönteinen vaikutus hiilinieluihin tai -varastoihin. - Hankkeen edellytykset ilmastomuutokseen sopeutumiselle ovat erittäin hyvät.	- Hanke vaikeuttaa valtakunnallisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamista. - Toiminnasta ja rakentamisesta syntyy erittäin suuri kielteinen ilmastovaikutus. - Hankkeella on erittäin suuri kielteinen vaikutus hiilinieluihin tai -varastoihin. - Hankkeen edellytykset ilmastomuutokseen sopeutumiselle ovat erittäin huonot.
Suuri	- Hanke edesauttaa alueellisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamista. - Toiminnasta ja rakentamisesta syntyy suuri myönteinen ilmastovaikutus. - Hankkeella on suuri myönteinen vaikutus hiilinieluihin tai -varastoihin.	- Hanke vaikeuttaa alueellisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamista. - Toiminnasta ja rakentamisesta syntyy suuri kielteinen ilmastovaikutus. - Hankkeella on suuri kielteinen vaikutus hiilinieluihin tai -varastoihin.

	Hankkeen edellytykset ilmastonmuutokseen sopeutumiselle ovat hyvät.	Hankkeen edellytykset ilmastonmuutokseen sopeutumiselle ovat huonot.
Kohtalainen	- Hanke edesauttaa selvästi paikallisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamista. - Toiminnasta ja rakentamisesta syntyy kohtalainen myönteinen ilmastovaikutus. - Hankkeella on keskisuuri myönteinen vaikutus hiilinieluihin tai -varastoihin. - Hankkeen edellytykset ilmastonmuutokseen sopeutumiselle ovat melko hyvät.	- Hanke vaikeuttaa selvästi paikallisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamista. - Toiminnasta ja rakentamisesta syntyy kohtalainen kielteinen ilmastovaikutus. - Hankkeella on keskisuuri kielteinen vaikutus hiilinieluihin tai -varastoihin. - Hankkeen edellytykset ilmastonmuutokseen sopeutumiselle ovat melko huonot.
Vähäinen	- Hanke edesauttaa vähän paikallisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamista. - Toiminnasta ja rakentamisesta syntyy pieni myönteinen ilmastovaikutus. - Hankkeella on pieni myönteinen vaikutus hiilinieluihin tai -varastoihin. - Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ei ole kovin merkittävä tekijä hankkeen elinkaaren aikana.	- Hanke vaikeuttaa vähän paikallisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamista. - Toiminnasta ja rakentamisesta syntyy pieni kielteinen ilmastovaikutus. - Hankkeella on pieni kielteinen vaikutus hiilinieluihin tai -varastoihin. - Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ei ole kovin merkittävä tekijä hankkeen elinkaaren aikana.
Ei muutosta	Hankkeella ei ole myönteisiä eikä kielteisiä ilmastovaikutuksia.	